

PROSTOROVÁ ANALÝZA DAT

POPULAČNÝ VÝVOJ NA SLOVENSKU V ROKU 2015

Miloš Bačík

Katolícka univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta, Hrabovská cesta 1,
034 01 Ružomberok
milos.bacik@ku.sk

Abstrakt.

Populační vývoj na Slovensku odpovídá dlouhodobým tendencím, jejichž základ byl položen změnou společenského systému a nástupem druhého demografického přechodu v postsocialistických zemích centrální Evropy počátkem 90. let minulého století. V té době ho charakterizoval zejména postupně se snižující počet sňatků a umělých potratů, zvyšující se rozvodovost, prudký pokles porodnosti a plodnosti, vzrůst nezaměstnanosti, nízká úroveň nominálních mezd a vysoká cenová hladina zboží a služeb. Výsledným efektem (při málo proměnlivé úmrtnosti) byl velmi nízký přirozený a také celkový přírůstek obyvatelstva (při statisticky nevýznamných hodnotách migračního salda) a hospodářská transformace. Za čtvrtstoletí se demografická a ekonomická situace změnila. Oproti roku 1991 má Slovensko o 150,7 tis. obyvatel více, žijeme déle (o 5,73 let), rodí se méně dětí (o téměř 23 tis.), uzavírá méně sňatků (o 11,7 tis.), počet interrupcí klesl 4,6 násobně a počet rozvedených manželství vzrostl o přes 3 tis., stoupla nezaměstnanost (o 3,3%), nominální mzda se zvýšila téměř sedminásobně a za zboží a služby platíme čtyřikrát více než předtím.

Uvedený vývoj obyvatelstva se projevil zhoršením základních syntetických ukazatelů, hrubé a čisté míry reprodukce, které jsou dlouhodobě pod záchovní hodnotou, a to nejen v celoslovenském měřítku ale i z pohledu většiny okresů. Výraznou změnou režimu reprodukce se transformovala věková struktura populace. Posuny věkových skupin a další prodlužování lidského života vedlo k prohlubování procesu stárnutí. V prezentovaném příspěvku jsme se zaměřili na stručnou charakteristiku demografických procesů, které v různé míře a rozsahu ovlivnily populační vývoj Slovenska v roce 2015. Koncept článku se opírá o geografický přístup a v použité metodice je určující klasická analytická metoda.

Klíčová slova: populační vývoj, Slovensko, struktura obyvatelstva, územní hledisko

1. Úvod

Populační vývoj na Slovensku zodpovedá dlhodobým tendenciám, ktorých základ bol položený zmenou spoločenského systému a nástupom druhého demografického prechodu. V tom období ho charakterizoval „prepad“ celého radu demografických ukazovateľov. Počas piatich rokov (1990–1994) sa napr. počet živonarodených detí znížil zo 79 989 na 66 370 (Podolák, 1996) a v priebehu pätnástich rokov (1989–2003) sa Slovensko presunulo v európskom rebríčku zo skupiny krajín s najvyššou plodnosťou do skupiny krajín s najnižšou plodnosťou (Vaňo, 2005).

Výsledným efektom (pri málo premenlivej úmrtnosti) bol veľmi nízky prirodzený a taktiež celkový prírastok obyvateľstva (pri štatisticky nevýznamných hodnotách migračného salda) a hospodárska transformácia (tab. 1). Klesol kredit manželstva a to aj napriek dominantnej kresťansko - katolíckej hodnotovej orientácie obyvateľstva, pričom časť populácie ho nepovažuje za nutný ani pre výchovu detí (Bačík, 2014). Uvedený vývoj sa prejavil zhoršením základných syntetických ukazovateľov reprodukcie, ktoré sú dlhodobo pod zápornou hodnotou, a to nielen v celoslovenskom meradle ale aj z pohľadu väčšiny okresov. Výraznou zmenou režimu reprodukcie sa transformovala veková štruktúra populácie. Posuny vekových skupín a ďalšie predlžovanie ľudského života viedlo k prehĺbovaniu procesu starnutia. V prezentovanom príspevku sme sa zamerali na stručnú charakteristiku demografických procesov, ktoré v rôznej miere a rozsahu ovplyvnili populačný vývoj Slovenska v roku 2015. Koncept príspevku sa opiera o geografický prístup a v použitej metodike je určujúcou klasická analytická metóda s využitím dát Štatistického úradu Slovenskej republiky (ŠÚ SR) a Výskumného demografického centra (VDC).

Tabuľka 1: Vývoj obyvateľstva Slovenska v období 1990 – 2015.

Rok	Počet obyvateľov	Tempo prírastku
1990	5 310 711	-
1995	5 367 790	1,01
2000	5 402 547	1,01
2005	5 389 180	- 0,30
2010	5 392 446	1,00
2015	5 426 252	1,01

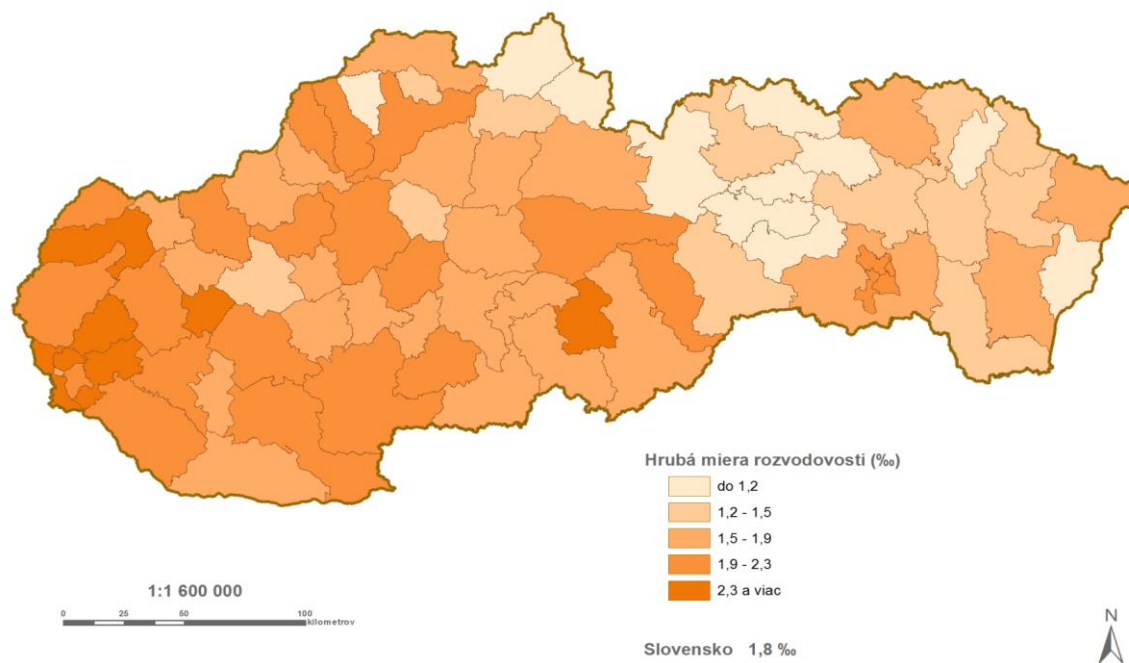
Zdroj: ŠÚ SR.

1.1 Sobášnosť, rozvodovosť a potratovosť

Na Slovensku bolo uzavretých 28 775 sobášov (ŠÚ SR, 2016a), čo bolo o 2 038 viac ako v roku 2014. Hrubá miera sobášnosti vzrástla o 0,4 bodu na 5,4 ‰. Pre ostatné desaťročie časového radu je charakteristické len mierne kolísanie počtu uzavretých sobášov pri dlhodobo nízkej úrovni hrubej miery sobášnosti (tab. 2). Jej hodnoty ovplyvňuje počet a vek potenciálnych snúbencov, ktorí môžu sobáš uzatvoriť (slobodní starší ako 16 rokov, rozvedení a ovdovení). Pre početnosť možných adeptov manželského zväzku je najdôležitejšia veková skupina osôb 25 - 29 rokov. V roku 2015 ženisi uvedenej vekovej skupiny uzatvorili 8 712 manželstiev (30,3 %) a nevesty 10 949 sobášov (38,1 %). Priemerný sobášny vek sa pohyboval u mužov na hornej hranici vekovej skupiny 29 - 34 rokov (33,4) a u žien na približne jej dolnej hranici (30,4). Aj keď do sobášneho veku vstupovali stále ešte pomerne početné ročníky narodených - konkrétne narodených koncom 80. rokov minulého storočia - trend vo vývoji sobášnosti sa nemenil najmä pre ekonomické a sociálne dôvody. Z hľadiska uzavretých manželstiev podľa rodinného stavu snúbencov sobáše slobodných ženíchov so slobodnými nevestami tvorili 86,4 resp. 87,1 %, rozvedených mužov s rozvedenými ženami 13,1 resp. 12,3 % a vdovcov s vdovami 0,6 resp. 0,5 %. V štruktúre obyvateľstva podľa rodinného stavu dochádza k rastu podielu rozvedených mužov a žien a taktiež slobodných tzv. singels. Na druhej strane klesá podiel ženatých mužov a vydatých žien, podiel ovdovených sa udržiava približne na rovnakej úrovni. Priestorový obraz hrubej miery sobášnosti podľa okresov sa nezmenil. Tradične vyššia intenzita sobášnosti je na severe a východne Slovenska, nižšia na juhu krajiny.

Vyššiu sobášnosť sme zaznamenali aj na území hlavného mesta. Rozdiel medzi najvyššou a najnižšou hodnotou hrubej miery sobášnosti predstavoval v roku 2015 4,01 bodu. Priaznivejšie hodnoty nad 7 ‰ vykazovali okresy Bratislava V a I, Stará Ľubovňa a Stropkov, menej priaznivé pod 4 ‰ okresy Poltár, Rožňava a Medzilaborce (ŠU SR, 2016b). V roku 2015 sa rozviedlo 9 768 manželstiev, čo bolo o 728 menej ako v predchádzajúcom roku. Hrubá miera rozvodovosti poklesla o 0,1 bodu na 1,8 ‰. Pre ostatné desaťrošie časového radu je charakteristický pokles počtu uzavretých sobášov pri dlhodobo vysokej úrovni hrubej miery rozvodovosti. Na 100 sobášov pripadalo 34 rozvodov, čo bol o 15 menej ako v roku 2006. Z celkového počtu takmer 9,8 tis. rozvedených manželstiev bolo 5,9 tis. (60,1 %) s maloletými deťmi, z toho 3,5 tis. s jedným, 2,0 tis. s dvomi a 0,4 tis. s tromi a viac deťmi. Na návrh muža bolo rozvedených 37 % manželstiev. Najviac manželstiev sa rozviedlo v 8 roku jeho trvania (4,4 ‰). Priemerná dĺžka trvania rozvedeného manželstva bola 15,4 rokov a priemerný vek manželov pri rozvode 43 rokov u mužov resp. 40 u žien. Medzi najčastejšie príčiny rozvratu manželstva zo strany muža boli uvedené rozdielnosť pováh, názorov a záujmov (64,9 ‰), ostatné príčiny (10,0 ‰) a nevera (10,0 ‰). U žien prevládali rozdielnosť pováh, názorov a záujmov (64,9 ‰), ostatné príčiny (12,2 ‰) a nevera (7,1 ‰). Podobne ako pri sobášnosti priestorový obraz hrubej miery rozvodovosti sa nezmenil (mapa 1). Nižšou úrovňou rozvodovosti sa vyznačoval sever a východ Slovenska, vyššou juh, juhovýchod a časť centrálného územia. Rozdiel medzi najvyššou a najnižšou hodnotou hrubej miery rozvodovosti predstavoval v roku 2015 2,6 bodu. Priaznivejšie hodnoty pod 1 ‰ vykazovali napr. okresy Sabinov, Námestovo, Poprad, Levoča a Tvrdošín, veľmi nepriaznivé najmä okres Senec (3,4) a Bratislava III (2,9).

Mapa 1: Rozvodovosť na Slovensku podľa okresov v roku 2015.

V roku 2015 bolo potratom ukončených 15 637 tehotenstiev, čo bolo o 22 viac ako v predchádzajúcom roku. Hrubá miera potratovosti sa nezmenila, ostala na úrovni 2,9 %. Po výraznom zvýšení potratovosti ešte v roku 1988, nadväzujúce na prijatie zákona SNR č. 73/1986 Zb., ktorým sa zrušili interrupčné komisie a umelé prerušenie tehotenstva sa prakticky stalo dostupné každej žene (Halašová, 1991), dochádzalo ku kontinuálnemu znižovaniu počtu potratov (najmä umelých) s výnimkou sledovaného roku. Rozdiel medzi rokmi 1988 - 2015 predstavoval 43,7 tisíc (u umelých 40,9 tis.). Pokiaľ v 90. rokoch sa počet umelých potratov redukoval v priemere po tisíckach ročne, v ostatnom desaťročí to bolo o 0,5 tisíc. Znižovanie špecifických potratovostí v období 2006 - 2015 bolo najvýraznejšie vo vekových skupinách 25 - 29 (o 3,8 bodu), 20 - 24 (o 3,3 bodu) a 30 - 34 (o 3,2 bodu). Absolútne najviac potratov sa spája s vekovou skupinou 30 - 34 ročných žien, kde sa ich počet pohyboval na úrovni 4 tisíc. Z celkového počtu umelých potratov bolo 45,6 % u slobodných žien a 45,5 % u žien vydatých. Z pohľadu počtu detí podstúpilo interrupciu 31,2 % bezdetných žien, 28,2 % matiek s jedným dieťaťom a 26,5 % matiek s dvoma deťmi. Z územného hľadiska mal veľmi nízky index indukovanej potratovosti okres Sabinov (1,08 %) a ďalej okresy Stará Ľubovňa (4,94 %), Bardejov (6,38 %) a Čadca (6,39 %). Naopak veľmi vysoké hodnoty zaznamenali okresy Levice (47,58 %) a Žiar nad Hronom (40,1 %).

Tabuľka 2: Vybrané ukazovatele populačného vývoja Slovenska v období 2006–2015.

Ukazovateľ (%)	Maximum	Minimum
hrubá miera sobášnosti	5,3	4,7
hrubá miera rozvodovosti	2,4	1,8
index potratovosti (%)	35,2	27,7
hrubá miera živorodenosti	11,3	10,0
hrubá miera úmrtnosti	10,0	9,5
hrubá miera prirodzeného prírastku	1,7	0,1
hrubá miera migračného salda	1,3	0,3
hrubá miera celkového prírastku	2,3	0,8

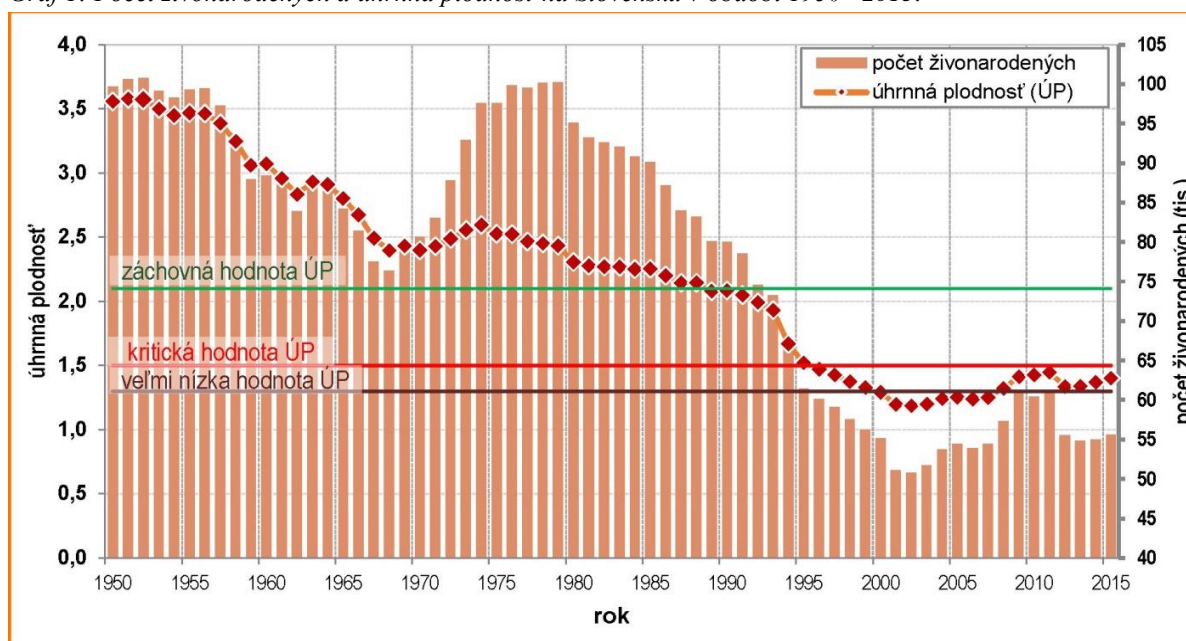
Zdroj: ŠÚ SR.

1.2 Pôrodnosť a plodnosť

V roku 2015 sa narodilo 55 602 živých detí, čo bolo o 569 viac ako v predchádzajúcom roku (graf 1). Hrubá miera živorodenosti vzrástla o 0,1 bodu na 10,3 %. Pre ostatné desaťročie časového radu je charakteristické kolísanie počtu narodených detí pri dlhodobo nízkej úrovni hrubej miery pôrodnosti. Jej hodnoty ovplyvňuje početnosť a veková štruktúra reprodukčnej základne. Reprodukčné obdobie prakticky končí okolo 40. roku veku ženy a maximálna fertilita sa v súčasnosti sústreďuje do obdobia 25 - 34 rokov. Pre úroveň pôrodnosti sú rozhodujúce počty žien práve v týchto intervaloch. V roku 2015 dosiahol počet 25 - 34 ročných žien cca 412 tis., čo bolo v porovnaní s rokom 2006 o cca 37 tis. menej. Napriek tomu, že sa počet žien v uvedených intervaloch znížil, došlo k miernemu rastu pôrodnosti, čo dokumentujú aj syntetické hodnoty hrubej miery reprodukcie (0,6 resp. 0,68), čistej miery reprodukcie (0,6 resp. 0,67) a úhrnnej plodnosti (1,24 resp. 1,4). Čistá miera reprodukcie je dlhodobo (od roku 1989) pod úrovňou „1“ (Tirpák, Adamica, 1995) a tento trend pokračoval aj v sledovanom roku.

Vyššie uvedená hodnota 0,67 nám vyjadruje, že počas jednej generácie žien pri zachovaní súčasnej úrovne ich plodnosti a úmrtnosti by prirodzeným pohybom ubudla tretina potenciálnych matiek. Z celkového počtu živonarodených detí sa narodilo 33 817 (60,8 %) v manželstve. Počet živonarodených detí mimo manželstva bol oproti predchádzajúcemu roku vyšší o 354, ich podiel dosiahol 39,2 %. Za ostatné desaťročie vzrástol podiel narodených mimo manželstva o takmer 12 bodov. Štruktúra živonarodených detí podľa poradia sa výraznejšie nezmenila. V prvom poradí sa narodilo 46,0 %, čo bol oproti roku 2006 pokles o 0,8 bodu, mierne vzrástol podiel detí v druhom (z 31,8 na 34,2 %) a tretom poradí. Podiely detí narodených vo vyšších poradiach klesali. Vyššia fertilita sa sústreďovala do vekových intervalov 25 - 29 (83,3 ‰) a 30 - 34 (80,9 ‰). K vzrastu plodnosti oproti roku 2006 došlo vo vekových skupinách 15 - 19, 30 - 34 (o takmer 19 bodov), 35 - 39 a 40 - 44. Z pohľadu jednotlivých okresov vyššími hodnotami miery pôrodnosti (nad 15 ‰) sa vyznačovali Kežmarok, Gelnica a Sabinov. Najnižšiu pôrodnosť (7,09) mal okres Poltár, nízku (tesne pod 8 ‰) okresy Snina, Nové Zámky, Prievidza a Komárno. Bratislavské okresy boli charakteristické nadpriemernými hodnotami pôrodnosti.

Graf 1: Počet živonarodených a úhrnná plodnosť na Slovensku v období 1950–2015.

Zdroj: ŠÚ SR.

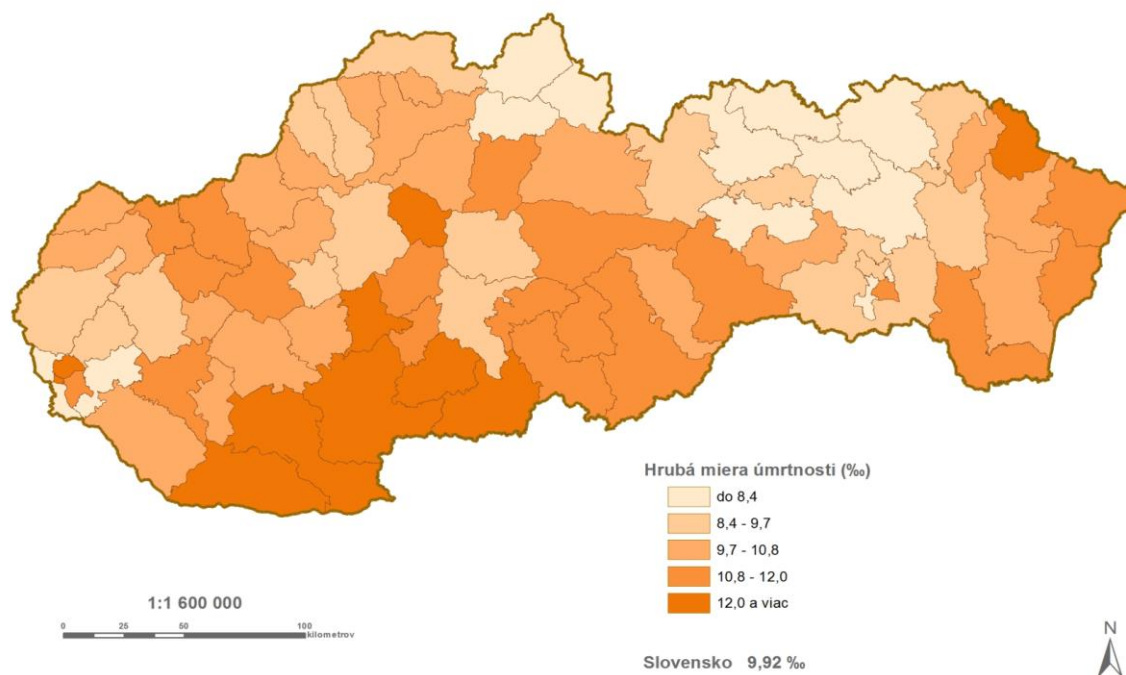
1.3 Úmrtnosť

V roku 2015 zomrelo 53 826 obyvateľov, čo bolo o 2 480 viac ako v predchádzajúcom roku. Hrubá miera úmrtnosti vzrástla o 0,4 bodu na 9,9 ‰. Pre ostatné desaťročie časového radu je charakteristické len mierne kolísanie počtu zomrelých pri dlhodobo stabilnej úrovni hrubej miery úmrtnosti. Jej hodnoty ovplyvňuje najmä pohlavná a veková štruktúra populácie. U mužov s výnimkou vekových kategórií nad 75 rokov je úmrtnosť dlhodobo vyššia ako u žien. V roku 2015 napr. v každej z vekových skupín 20 - 24 až 50 - 54 zomrelo vyše 70 % mužov, pričom v kategórii 30 - 34 ročných to bolo takmer 80 %. Dojčenská úmrtnosť sa stáva postupne štatisticky nevýznamnou, čo potvrdzujú aj údaje v sledovanom roku. Podiel zomrelých do jedného roku z celkového počtu zomrelých bol na úrovni 0,5 % a hrubá miera dojčenskej úmrtnosti (5,1) sa priblížila k historicky najnižšej hodnote z roku 2011 (4,9).

Stredná dĺžka života u mužov sa udržala na úrovni 73 rokov, u žien opätovne poklesla pod 80 rokov. Evidovaný rozdiel 6,7 roka bol najnižší za ostatné desaťročie. Z hľadiska príčin, najviac úmrtí bolo na choroby obehovej sústavy - 25 906 a na nádory - 13 657. Tieto dve skupiny príčin smrti predstavovali 73,5 % všetkých úmrtí. Pri medziokresnom porovnaní (mapa 2) bola najnižšia hrubá miera úmrtnosti v okresoch Košice III (6,11), Kežmarok (6,86) a Námestovo (6,89). Výrazne vyššiu úmrtnosť od priemernej mali okresy Žarnovica (13,14), Turčianske Teplice (12,99) a Bratislava I (12,82).

Mapa 2: Úmrtnosť na Slovensku podľa okresov v roku 2015.

1.4 Migrácia

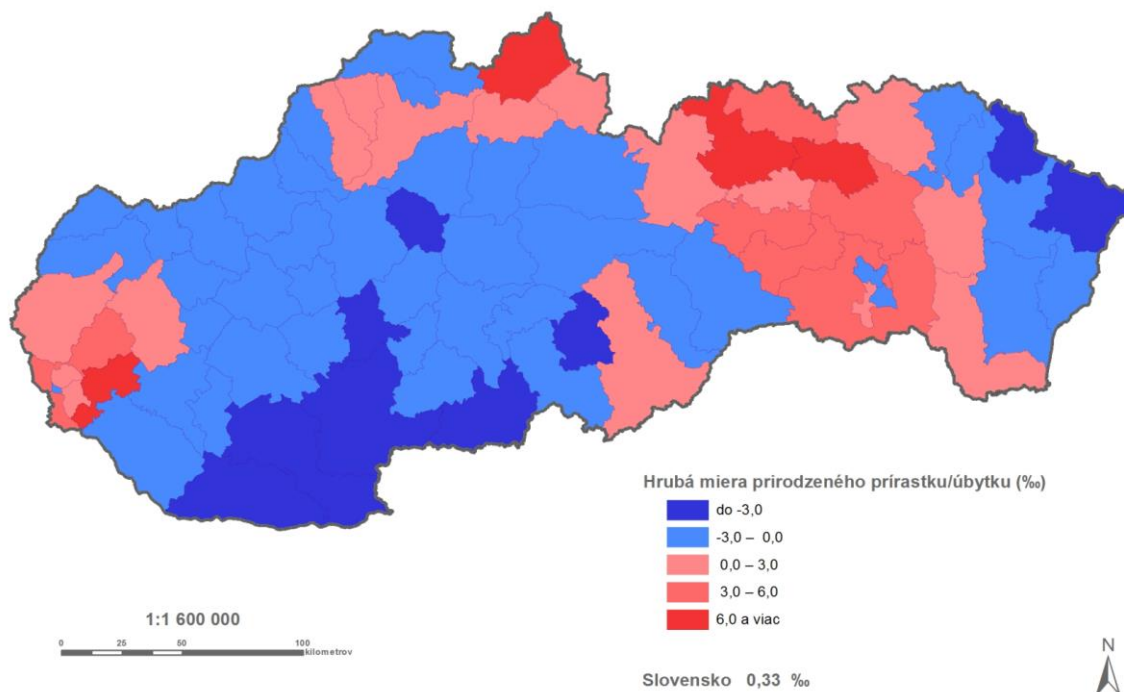
Migrácia patrí medzi demografické javy, ktoré veľmi rýchlo reagujú na politické, ekonomické a sociálne zmeny v spoločnosti. Po roku 1989 sa to prejavilo najmä v intenzite a charaktere zahraničnej migrácie (napr. zvýšenie obratu oficiálne evidovaného zahraničného sťahovania), ale aj zmenami vo vnútornom sťahovaní (výrazné zníženie jeho objemu a intenzity). V roku 2015 sa prisťahovalo zo zahraničia takmer 7,0 tis. a do zahraničia sa vysťahovalo 3,9 tis. osôb. Slovenská republika získala zahraničnou migráciou 3,1 tis. obyvateľov, čo bolo o 1,4 tis. viac ako v predchádzajúcom roku. Pre ostatné desaťročie časového radu je charakteristické narastanie objemu sťahovania pri jeho medziročnom kolísaní. Migračné saldo nenadobudlo jednoznačne stúpajúci trend. V roku 2008 bolo najvyššie (takmer 7,1 tis.) a v roku 2014 najnižšie (1,7 tis.). Z pohľadu jednotlivých krajín najviac osôb okrem Českej republiky (1,4 tis.) sa prisťahovalo na Slovensko z Veľkej Británie (0,8 tis.), približne rovnako po 0,5 tis. z Rakúska, Rumunska a Maďarska. Zo Slovenska sa vysťahovalo najviac osôb do Česka (1,1 tis.), Rakúska (0,8 tis.) a približne rovnako po 0,4 tis. do Nemecka a Veľkej Británie. Pre zahraničné sťahovanie sa rozhodujú najmä slobodní ľudia ($\frac{2}{3}$ prípadov) a najčastejším dôvodom migrácie pre vyše $\frac{1}{3}$ osôb bolo nasledovanie rodinného príslušníka.

V rámci vnútorného sťahovania je pre Slovensko za ostatné desaťročie charakteristická migračná mobilita s objemom pod úrovňou 90 tis. osôb. V roku 2015 zmenilo obec svojho trvalého bydliska 90,8 tis. osôb, o 3,2 tis. menej ako v roku 2014. Počet migrantov na 1 000 obyvateľov sa znížil o 0,7 bodu na 16,7 ‰. Vyše polovicu migrujúcich tvorili slobodní ľudia, rovnaký pomer sa vzťahuje aj na najčastejšie príčiny migrácie (bytové dôvody a nasledovanie rodinného príslušníka). Necelá polovica migrantov sa dlhodobo sťahuje medzi obcami v rámci príslušného okresu. Z regionálneho pohľadu prírastok sťahovaním malo 25 okresov. Migračný boom sa spájal z okresom Senec (31,53), vyššie hodnoty v rozpätí 10 - 15 ‰ mali okresy Bratislava I, Pezinok, Bratislava III a Malacky. Úbytok obyvateľstva migráciou bol najvýraznejší v okrese Košice III (- 9,62), nasledovali okresy Bratislava V (- 6,95) a Stropkov (- 4,98).

1.5 Prírastok, štruktúra a počet obyvateľov

Výsledkom prirodzeného pohybu obyvateľstva Slovenska v roku 2015 bol prirodzený prírastok 1,8 tis. osôb, čo bolo výrazne menej ako v predchádzajúcom roku (3,7 tis.). Tieto hodnoty sa premietli aj do miery prirodzeného prírastku, ktorá sa znížila o 0,4 bodu na 0,3 ‰. Z územného pohľadu (mapa 3) vyššiu hrubú mieru prirodzeného prírastku mali okresy Kežmarok (8,99), Námestovo (7,87) a Sabinov (7,71). Úbytok obyvateľstva bol zaznamenaný až v 50 okresoch a to najmä v Žarnovici (- 5,07), Poltári (- 4,64), Medzilaborciach (- 4,43) a Nových Zámkoch (- 4,41). Obdobná situácia bola aj vo vývoji celkového prírastku obyvateľstva. V 51 okresoch bol celkový prírastok záporný, pričom sa pohyboval v rozpätí od - 0,02 až do - 9,76 ‰.

Mapa 3: Prirodzený pohyb obyvateľstva Slovenska podľa okresov v roku 2015.

Štruktúra obyvateľstva Slovenska podľa základných vekových skupín oproti predchádzajúcemu roku sa zmenila v tom, že podiel obyvateľstva v poproduktívnom veku sa zvýšil o 0,5 bodu na 14,5 %, v produktívnom veku sa znížil o 0,5 bodu (70,2 %) a v predproduktívnom veku ostal takmer bez zmeny (15,3 %). Pre ostatné desaťročie časového radu je charakteristické pokračujúce starnutie populácie. Pomer detskej zložky sa mierne znížil vplyvom nízkej pôrodnosti. K poklesu došlo aj pri pomere aktívnej zložky, pretože početnejšie kohorty narodené v polovici minulého storočia sa nachádzajú vo vekovej pyramíde na konci produktívneho veku resp. už tento vek začínajú prekračovať. Z toho pramení - aj pre zlepšenie úmrtnostných pomerov, výraznejší rast podielu dôchodcovskej zložky. Rokom 2006 zahájený trend prevahy staršej populácie nad deťmi v Českej republike (Kučera, 2008) sa v roku 2016 začne aj na Slovensku. Proces intenzívnejšieho starnutia populácie dokumentujú aj ukazovatele veku a výsledky stredného variantu prognózy obyvateľstva. Priemerný vek prekročil hranicu 40 rokov, index starnutia dosiahol hodnotu 94,2 % (od roku 2006 sa zvýšil o 21 bodov) a index ekonomického zaťaženia bol na úrovni 42,4 % (tab. 3). Vo veku nad 64 rokov by mala byť v roku 2030 viac ako $\frac{1}{5}$ nášho obyvateľstva (Bleha, Šprocha, Vaňo, 2013). K 31. 12. 2015 malo Slovensko 5 426, 3 tis. obyvateľov, z toho ženy tvorili 51,2 %. Na 1 000 mužov pripadalo 1 051 žien. Obyvateľstvo Slovenska žilo v 2 925 obciach (v tom je 140 miest). Na 1 obec pripadalo 1 855 obyvateľov. Počet obyvateľov Slovenska sa v roku 2015 zvýšil o 0,09 %.

Tabuľka 3: Vývoj vybraných charakteristík vekovej štruktúry obyvateľstva Slovenska v období 1990–2015.

Rok	0 - 14 / 65+ (%)	Priemerný vek	Index starnutia	Index ekonomického zaťaženia
1990	25,1 / 10,4	33,6	41,4	54,9
1995	22,3 / 10,9	34,5	49,2	49,7
2000	19,2 / 11,5	36,0	59,8	44,2
2005	16,6 / 11,7	37,4	70,7	39,5
2010	15,3 / 12,4	38,7	81,0	38,2
2015	15,3 / 14,5	40,1	94,2	42,4

Zdroj: ŠÚ SR a VDC.

2. Záver

Vývoj populácie na Slovensku v roku 2015 sa takmer v ničom neodlišoval od demografickej situácie v predchádzajúcom roku s výnimkou vyššieho počtu uzavretých sobášov. V kontexte dlhodobejšieho vývoja (za ostatných desať rokov) nenastali podstatnejšie zmeny. Sobášnosť je dlhodobo nízka, rozvodovosť i keď medzoročne klesla vysoká. Miery reprodukcie ale aj úhrnná plodnosť sú stále pod kritickou hodnotou. Hrubá miera úmrtnosti bola stabilizovaná, pohybovala sa medzi 9,5 až 10,0 ‰. Relatívne hodnoty pôrodnosti boli každým rokom o niečo vyššie, takže Slovensko zaznamenalo kontinuálny ale len mierny prirodzený prírastok. Z pohľadu zahraničnej migrácie sa viac osôb na Slovensko prisťahovalo ako sa z neho vystaňovalo. Migračné saldo svojou nízkou hodnotou podstatnejšie neovplyvnilo celkový prírastok obyvateľstva. Pribeh demografických procesov sa premieta do populačných štruktúr, najmä vekovej pre ktorú je charakteristický pokračujúci proces starnutia. Podiel detskej zložky sa postupne vyrovnáva so zložkou 65 + ročných (v roku 2015 bol rozdiel len 0,8 bodu). Populačný vývoj je komplikovaný, v mnohých smeroch najmä pri migrácii ťažko predvídateľný.

V populácii Slovenska bude pri nízkej úrovni plodnosti ubúdať najprv detí, neskôr pravdepodobne aj vnukov. Ďalej bude zrejme klesať podiel detí vychovávaných oboma stabilnými rodičmi.

Pod'akovanie

Príspevok vznikol s podporou interného grantu GAPF č. 2/10/2016.

Literatúra

BAČÍK, M. (2014): Populácia Slovenska po štvrt'storočí transformácie. *Stredoeurópsky priestor po 25 rokoch transformácie*. Nitra, Slovensko, pp. 5-18.

BLEHA, B., ŠPROCHA, B., VAŇO, B. (2013): *Prognóza populačného vývoja Slovenskej republiky do roku 2060*. INFOSTAT, Bratislava, 81 s.

HALAŠOVÁ, E. (1991): Vývoj potratovosti na Slovensku. *Statistika*, 12/91, s. 553-556.

KUČERA, M. (2008): Padesát let hodnocení populačního vývoje České republiky. *Demografie*, 50, č. 4, s. 230-239.

PODOLÁK, P. (1996): Vývoj obyvateľstva na Slovensku v r. 1989–1994. *Geografický časopis*, 48, č. 1., s. 35-45.

ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR (august 2016a): Hlavné trendy populačného vývoja v SR v roku 2015. Štatistika v súvislostiach [Online]. 55 s. Dostupné z: <http://slovak.statistics.sk>

ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR (august 2016b): Pohyb obyvateľstva v Slovenskej republike v roku 2015 (Pramenné dielo). [Online]. Dostupné z: <http://slovak.statistics.sk>

TIRPÁK, M., ADAMICA, F. (1995): Populačný vývoj v Slovenskej republike v roku 1994. *Demografie*, 37, č. 4, s. 254-266.

VAŇO, B. (2005): Populačný vývoj na Slovensku po roku 1990. *Demografie*, 47, č. 2, s. 103-112.

VÝSKUMNÉ DEMOGRAFICKÉ CENTRUM (2016): Tabuľka základných údajov SR. [Online]. Dostupné z: <http://www.infostat.sk/vdc/sk>